

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Quod peccatum sit defectus veritatis, iustitiae, & iudicij in iuramentum
assertorio. Punct. 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

tractus, Abraham, Isaac, Iacob. *Gen. 21. 26. & 31. in lege scripta Moyses. Deuteronom. 4. sub Iuramento affirmavit populum esse perituum, & in lege gratiae Paulus iuravit. 2. ad Corinthios 1. cum dixit. Ego autem testem Deum inuoco in animam meam. Et ad Galatas, 1. Et alibi saepe. Atque credibile non est, tot viros sanctissimos Iuramento vfos fuisse, nisi esset licitum Iuramentum; & confirmari potest ex consuetudine, & vfu Ecclesiae cuius auctoritate saepe iuramentum exigitur, & ex vfu omnium gentium. Ratio conclusionis est, quia opus erat nobis dictis quae fallibilia sunt, firmitatem certam tribuere. Sed nulla alia via id obtinere poteramus, quam diuinæ auctoritatis interpositione. Conveniens ergo & iustum erat ad hunc finem, diuinam auctoritatem implorare. Neque obstat locus relatus Matthæi. Nam vt bene explicat Maldonat. *super hunc locum, Valentia 22. disp. 6. q. 7. punct. 3. paulo post principium, Suar. tom. 2. de relig. lib. 1. n. 1. c. 2. a. n. 9.* Non prohibet Christus Dominus iuramentum absolute, sed iuramentum sine necessitate. Putabant enim iudæi iuramentum, præcipue per creaturas factum licitum esse in qualibet occasione; à quo errore eos liberare intendens Christus, dixit, nolite iurare omnino (hoc est nisi necessitas urgeat: sed sermo vester sit, non, non. Iurandum enim vt bene dicit. Sanch. 3. lib. 3. in Decalog. c. 3. concl. 2. Lessius lib. 2. de iustitia c. 42. dub. 3. Bonacina disp. 4. quest. 1. punct. 3. in princ. non est de genere eorum quæ per se appeti possunt; sed est instar medicinæ, quæ solum in necessitate appetimus; ita similiter iuramentum solum quando necessitas confirmandæ veritatis adest, appetendum est. Vnde Innocentius III. in c. *Et si Christus de iurando*, explicuit, notanter dixisse Christum, iuramentum à malo esse & non malum esse. Quia ex mala radice occasionaliter provenit; scilicet ex incredulitate exigentium. Hinc fit non esse passim frequentandum, cum quia non passim occurrat necessitas; tum etiam quia vt rectè Suar. *supra n. 15.* facilius fides adhibetur ei qui semper loquitur verum & nunquam iurat, quam ei, qui frequenter iurat.*

2. Circumstantias quæ iuramentum comitari debent vt sit actus virtutis, enumeravit Ierem. 4. illis verbis. *iuravit vixit Dominus in iustitia, in iudicio, in veritate.* Has conditiones omnes Doctores amplectuntur cum D. Thom. 2. 2. q. 89. art. 3. & cum Hieron. in cap. *animaduertendum 22. q. 2.* Primò veritas in omni iuramento ad eius honestatem requiritur. Siquidem infallibilis veritas, quæ est Deus, in testimonium addocitur; addocitur autem in testimonium verum in iuramento assertorio, si iurans iurando affirmet rem quatenus sibi cognita est, ita vt rem quam existimat certam pro certa affirmet, & quam putat dubiam pro dubia firmet. In promissorio veritas elucet, si ex animo promittat, & promissum impleat. Secundo requiritur in omni iuramento iudicium (hoc est) maturatione consideratio de necessitate, & utilitate iurandi; quam utilitatem, & necessitatem explicuit Sanch. lib. 3. in Decalog. cap. 4. n. 4. cum Soto. lib. 8. de iustitia. q. 1. a. 3. ad finem corporis. in iis consistere; videlicet, vt iuramento stabilienda nequeant alia via comprobari. Patentissima enim veritates, vel speculatiue dubia quæ rationibus muniti debent iuramento confirmare, temerarium est. Deinde debet subesse necessaria aut pia iurandi causa. Item debet præcedere veritatis maturum examen. Sed adhuc manet anceps, quæ sit pia iurandi causa, quodque sit maturum examen. Vnde Suar. tom. 2. de relig. lib. 1. c. 3. n. 8. vnicò verbo hanc necessitatem & utilitatem explicuit affirmans prudenti arbitrio iudicandum esse, idèoque vocari iudicium & discretionem; quia iudicio, & discretioni prudentis relinquatur. Tertio requiritur iustitia (hoc est) vt id quod iuratur honestè iuratur.

3. Sed non caret difficultate. Qualiter hæc conditio tam iuramento promissorio, quam assertorio competere possit? Non enim ex eo quod rem iustam, & iniquam affirmes, desinit iuramento iustitia: Siquidem illam iustè & licitè affirmare potes, vt patet cum ob aliquem bonum finem, peccatum tuum vel alterius iuramento confirmes. Deinde iuramentum est inuocatio diuini testimonij ad fidem faciendam & veritatem confirmandam. Quod verò hæc veritas confirmanda, & fides faciendæ sit de aliquo obiecto bono, vel turpi, per accidens est ad rationem Iuramenti, & illius naturam non immutat, ergo Iuramentum ex hac parte iniustum, & iniquum esse non potest.

Cæterum dicendum est, tam in Iuramento promissorio, quam assertorio hanc conditionem requiri. Sic Diuus Thom. 2. 2. quest. 89. art. 3. ad 2. Et ibi Caietan. statim in princip. Valentia *disp. 6. quest. 7. punct. 3. vers. Similiter iustitia.* Sotus lib. 8. de iustitia quest. 1. art. 3. colum. 2. Tolercus lib. 4. summa c. 21. n. 10. sine. Sanch. lib. 3. de iuram. c. 3. n. 6. & lib. 3. c. 2. n. 7. & 8.

Diversimode tamen in iuramento assertorio, ac in promissorio iustitia requiritur, vt rectè notauit Valentia d. disp. 6. q. 7. punct. 3. vers. *Similiter iustitia.* pag. 1389. Nam in promissorio

debet esse iustitia, tum ex parte materie, tum ex parte actus iurandi; requiritur enim vt id, quod promittitur faciendum, iustum, & honestum sit, & quod iusta & honesta sit promissio, ita vt si res promissa iniusta & inhonestæ sit, inhonestæ & iniusta sit promissio, & iuramentum. At è contra in iuramento assertorio non semper iniustum est iuramentum quando iniustum est, quod assertur, vt rectè probat ratio dubitandi, sed solum erit iniustum, quando iniuste & iniquè assertur. Quod, qua ratione contingat, statim explicabo.

Et quidem in iuramento promissorio clarum est, si deficiat iustitia ex parte materie promissæ necessarid in actu iurandi deficere debere. Si enim iures fornicatum esse, vel occisum inimicum, huic Iuramento iustitia deficiat; quia rem iniustam inuoluit, & iniuste iuras. Iniquitas autem, & iniustitia huius iuramenti non tantum facta est in simplici enunciatione fornicationis, vel occisionis futuræ: Hanc enim Angeli, & Prophetæ enuntiauerunt hinc sub iuramento possunt: sed facta est in firmitate & robore, quod tuæ prauæ voluntati ad rem inquam faciendam præuendis per iuramentum concedere. Assumis enim nomen Dei vt tua praua voluntas inde executioni & firmiter in malo reddatur, & prauum opus certius leuiter mandetur. Quod nemini dubium esse potest, esse contra reuerentiam, & religionem Deo debitam.

Ex hac ergo doctrina concludo, quomodo in iuramento assertorio defectus iustitiæ esse possit. Non enim ex eo deficiat, quod rem iniquam iures; sed ex eo quod illam iures ad firmiterem, & leuiter reddendam. Quia tunc inique & iniuste nomen Dei assumis. Siquidem illud assumis, vt medium & instrumentum iniquitatis. Quod autem hoc intelligere possit manifestum est. Si enim cum oculum proximi reuelares, ex cuius reuelatione grauatior eius opinio, & reuelationem iuramento firmares, iam iuramentum assumis, vt medium, & instrumentum ad securiorem, & firmiterem reddendam tuam iniquitatem. Tu enim iniquitas in eo facta est, vt reuelatione oculi delicti proximi malam de illo audientibus opinionem ingeras, sed hanc malam opinionem auges, firmiteremque reddis iuramento. Ergo tale iuramentum iniquum est & iniustum. Ergo in iuramento assertorio defectus iustitiæ esse potest: non ex eo, quod res iurata remota mala sit; sed ex eo quod malè iuratur, assumendo iuramentum vt firmamentum iniquitatis.

PUNCTVM V.

Quod peccatum sit defectus veritatis, iustitiæ, & iudicij in Iuramento assertorio.

SVM MARI VM.

- 1 Defectus veritatis in Iuramento assertorio semper est mortale.
- 2 Qualiter desumatur veritas in Iuramento.
- 3 Colligitur decisio cuiusdam castus frequentior.
- 4 Vnde defectus iustitiæ in Iuramento assertorio futurus sit, & qualiter sit mortalis vel venialis.
- 5 Detractionem proximi Iuramento firmare est graue peccatum.
- 6 Si te de proprio peccato iactes, & narrationem Iuramento firmes. Non videtur graue peccatum contra religionem.
- 7 Defectus iudicij veniale peccatum est.

Veritas certissima est, quam omnes Doctores Catholici amplectuntur, defectum veritatis in Iuramento assertorio, (etiam si alias leuissimus esset) constituere peccatum mortale. Neque vnaquam excusari posse, nisi ex defectu perfectæ libertatis. Ratio est manifesta; quia inuocare Deum in testimonium falsi, est grauissima illius iniuria; cum Deus sit summa veritas, cui falsitas etiam leuissima infinitè repugnat.

2. Aduerto tamen, mendaciam in Iuramento assertorio, non tam desumit ex confirmatione Iuramenti cum re asserta in se, quam in mente iurantis. Potes namque iurare rem aliter quam à parte rei est; & non ob id falsum iurare, quia prudenter existimasti, sic se habere. Et è contra iurare potes rem, provt est in se; & falso iurare; si prudenter existimabas aliter se habere. Debet ergo Iuramentum assertorium, vt verum sit, conformari cum intellectu iurantis. Ex quo fit si rem, quam existimas dubiam vt certam affirmes, vel quam existimas certam, vt dubiam iures, perituum falsum committes. Quia firmas Iuramento rem aliter, quam habes in mente. Sic Sayro in clauis Regia lib. 5. cap. 4. num. 7. Nauar. sum. cap. 11. num. 7. Suarez tom. 2. de Relig. lib. 3. de Iuramento cap. 4. num. 7. Lessius lib. 2. cap. 42. dub. 3. num. 17. Sanchez lib. 3. in Decalog. cap. 4. n. 6. Bonacina disp. 4. quest. 1. punct. 3. num. 6. & 10.

Quale peccatum sit in Iuramento promissorio defectus veritatis & iustitiae.

SUMMARIUM.

- 1 Defectus veritatis de presenti semper est mortalis.
- 2 Verba per exaggerationem dicta non aduertantur veritati.
- 3 Proponitur quaedam obiectio aduersus superiorem doctrinam & soluitur.
- 4 Defectus veritatis de futuro saepe non est peccatum.
- 5 Si res promissa iusta, & grauis sit, obligatusque sit ad illius executionem, peccatum est mortale.
- 6 Si leuis, plures affirmant esse mortale.
- 7 Alij distinctione vtuntur.
- 8 Probabilis est, veniale esse.
- 9 Defectus iustitiae graue, vel leue peccatum est iuxta materiae qualitatem ex communi sententia.
- 10 Proponuntur aliquot obiectioes, & si illis satis.
- 11 Iuramentum non praesumendi aliquid quod sub consilio tantum ordinatur veniale est.
- 12 Omittere consilium Evangelicum, quia iuratum est, quale peccatum sit?

1 **S**I de praesenti veritate loquamur, quae consistit in eo quod Iuramentum conforme sit tuae menti, (hoc est) voluntati exequendi promissum; cetera sententia est, huius defectum semper esse mortalem; siue res, quae promittitur parua sit, siue magna, siue licita, siue illicita. Quia in hac veritate Iuramentum promissorium cum assertorio conuenit; ac proinde sicut grauisima Deo irrogatur iniuria, si in testem assertorionis falsa adducatur; ita similiter est grauisima iniuria si in testem falsae promissionis inuocetur, utroque enim modo fit Deus a iurante testis falsus.

2 Sed aduerte non esse contra veritatem huius Iuramenti, si per exaggerationem iures, etiam si verba videantur contraria intentioni; vt si famulo vel filio iures forte vt caput infringas, & ossa comminas vel interficias. Dicuntur enim hyperbolicè, & faciunt hunc sensum, te fore illos grauitate percussurum. Vnde si habes animum castigandi grauitate, non peccas contra veritatem; nec contra iustitiam, saltem grauitate, si punitione graui dignus sit. Quod à simili probari potest cum aliquem laudas de agilitate, & Iuramento, firmas esse sicut aquilam velocem. Quod (Hispanè) solet dici; *es vn pensamiento*. Non enim verba vturpantur in rigorosa significatione, vt de se constat; sed in eo sensu, quo denotent magnam in illo esse agilitatem. Et facit illud 2. Regum 1. Vbi dicuntur Ionatas, & Saul aquilis velociores, & leonibus fortiores. Sic Sanchez libro 3. in *Derealog. cap. 4. num. 9. 19. & 20. & cap. 9. num. 16.* Clauis Regia lib. 5. cap. 5. num. 12. Bonacina *disp. 4. quæst. 1. punct. 3. num. 6.*

3 Obiectio in Iuramento promissorio de re illicita obligaris non habere animum implendi non solum absolute, sed etiam ex suppositione Iuramenti. Nam etiam facta illa suppositione habere animum exequendi rem illicitam est graue peccatum, grauisque iniuria Deo irrogatur. Ergo obligatus es non habere talem animum. Ergo obligatus es iurare sine veritate, ergo peccare non poteris.

Respondeo te obligatum esse non habere animum exequendi rem illicitam. Sed non ind. fit te obligatum esse iurare sine veritate. Quia non obligaris iurare posito, quod non potes animum habere rem promissam exequendi; sic respondet Valentia 22. *disp. 6. q. 7. punct. 3. conclus. 2. pag. 1390.*

4 Si verò de veritate futura loquamur, quae in executione rei promissae consistit. Sæpè defectus in illa nullum est peccatum, eo quod res promissa, aut comminata iusta non sit, & casu quod iusta sit, aliquando expedit eam non exequi: quia mutatae sunt circumstantiae, quibuscumque Iuramentum obligabat.

Solum est difficultas, an quando res promissa iusta est & ex Iuramento teneris illam exequi, pecces mortaliter si omittas illius executionem? In qua difficultate omnes conueniunt si grauis materia sit, esse peccatum mortale, illam non exequi, tum quia grauis irreuerentia Deo exhibetur illius auctoritatem in te graui contemnendo. Tum quia violatio voti in te graui est graue peccatum. Ergo à fortiori violatio Iuramenti, cuius obligatio maior est.

6 Verum quando res promissa leuis est, variant Doctores. Prima sententia affirmat esse peccatum mortale. Sic Gabr. in 3. d. 39. *quæst. 2. art. 2. conclus. 4. & 7.* Caictan. in *summa verb. peritium cap. 2.* Armilla *verb. iurare, num. 12.* Valentia 22. *disp. 6. quæst. 7. punct. 3. conclus. 3.* Lessius lib. 2. de *institia cap. 4. dubio 5. num. 25.* Bonacina *tom. 2. disp. 4. quæst. 1. punct. 14. num. 2.* Reginald. lib. 1. n. 79. Ratio est, quia in Iuramento promissorio adducis Deum in testem non solum veritatis praesentis,

Dixi ad Iuramenti veritatem te obligatum esse, affirmare rem secundum quod prudenter existimas se habere. Non enim ad assertionem formaliter veram notitia mathematica, & omnino infallibilis requiritur; aliàs vix posses iurare, sed sufficit si prudenter, (hoc est) secundum probabilem rationem ita esse arbitris. Sic Valent. 22. *disp. 6. quæst. 7. punct. 3. vers. veritas enim.* Sanchez, d. *cap. 4. num. 10.* Bonacina, d. *disp. 4. q. 1. punct. 3. n. 5.* & alij communiter.

3 Ex qua doctrina infert Sanchez à num. 11. decisionem casus frequentiter contingens, non esse inquam necessarium testificantibus de aliquo scholastico confluisse ad scholas toto tempore requisito ad cursum conficiendum, vidisse cum singulis diebus; sed sufficere, si communiter viderint scholas aduentem; inde enim rationaliter credunt vniuersalitatatis statuto, quod est vt maiore parte anni in scholis versentur, satisfuisse. Alia namque testificatio, quia moraliter est impossibilis, non censetur postulari; non tamen satisfaciunt Iuramento si solam audierint etiam à fide digno illum ad scholas adisse. Nam licet extrajudicialiter satis sit hæc notitia ad iurandam rem absolute, in iudicialibus tamen semper testis quando absolute testatur, testari censetur de visu & praesentia propria; & secundum hunc sensum expostulatur Iuramentum, *cap. testes 3. q. 9.* Et notauit Bonacina *disp. 4. quæst. 1. punct. 3. num. 7.* Quare nisi supradicti testes adderent se scire solum quia à fide dignis audierint, sine dubio iurarent falso. Verum si granduandus expostularetur Iuramentum de cursu peracto, vt ipse ad testificandam alios induceret, deberet ei certè & infallibiliter constare maiori parte anni in scholis fuisse versatum. Quia talis sententia possibilis est & prudenter videtur expostulari.

4 Defectum iustitiae in Iuramento assertorio plures Doctores censent esse mortalem, vel veniale secundum quod narratio confirmata Iuramento mortalis, vel venialis fuerit. Sic Toletus lib. 4. *cap. 1. num. 11.* consentit Sotus libro 8. de *Iustit. quæst. 1. art. 3. col. 2.* Et Petrus de Lelesima 2. *tom. sum. tract. 11. cap. 2. dub. 4.* quatenus comparant hoc Iuramentum Iuramento promissorio de re iniusta.

Verum superiori puncto satis probatum est defectum iustitiae in Iuramento assertorio non esse iudicandum ex eo quod Iuramentum confirmet narrationem, quae mortalis sit, vel venialis; sed ex eo quod assumatur vt medium & instrumentum ad finem prauum. Quare si finis ad quem Iuramentum vt medium assumitur mortalis sit, mortale erit Iuramentum, si venialis, veniale. Sic Sanchez libro 3. in *Derealog. cap. 4. num. 33. circa finem.* Suarez *tom. 2. de Religione lib. 3. de Iuramento c. 12. n. 7. & 8.*

5 Hinc infero quotiescunque proximum grauitate detrahis, detractionemque Iuramento confirmas, peccatum graue committete. Quia assumis Iuramentum vt medium & firmamentum grauis iniquitatis; nam illud assumitur ad firmiorem & veritatem faciendam detractionem proximi. Neque ab hac intentione, quae est in essentia Iuramenti imbibita excusari potes. Et ita in hoc casu esse peccatum mortale, defendit Sanchez & Suarez *supra.* Bonacina *disp. 4. q. 1. punct. 3. sine.* Reginaldus lib. 18. *summ. n. 87.*

6 Secundo infero te non committete peccatum mortale aduersus religionem, & contra Iuramentum, cum proprium peccatum manifestas, & de illo re iactas, & vt credaris committis vel complacentiam illius habere, Iuramento narrationem confirmas. Nam esto illa narratio ob complacentiam mortalis sit, Iuramentum non assumitur vt medium ad augendam & firmendam illam mortalem complacentiam in se, sed in audientium animis; (hoc est) assumitur, vt medium ad firmendam in auditoribus credulitatem illius qui finis non videtur mortaliter prauus. Consentit Suarez & Sanchez *supra.*

7 Deinde defectus iudicij, qui in eo situm est, vt Iuramento deficiat causa honesta & utilis ad iurandum, si praesens consideretur, nunquam excedit culpam venialem, tam in Iuramento assertorio quam promissorio. Quia non videtur grauis irreuerentia Deo fieri, quod eius nomen absque necessitate inuocetur, si iustè & verè inuocatur; Sic Sayro in *clauis Reg. lib. 5. cap. 4. num. 32.* Lessius lib. 2. c. 42. *dub. 3. n. 17.* Suarez *tom. 2. de Relig. lib. 3. de Iuram. cap. 12. n. 3.* Nauarr. *cap. 12. num. 3.* Sanchez lib. 3. in *Derealog. cap. 4. n. 35. & iustatur esse omnium.*

Dixi non excedere culpam venialem defectum iudicij; si praesens consideretur. Quia sæpè, ex inuicem defectu nascitur negligentia in inquirenda veritate, & iustitia ad Iuramentum requisitis, & tunc si negligentia grauis sit, peccatum erit mortale non tam ob defectum iudicij, quam ob periculum falso & iniuste iurandi. Si solum negligentia leuis, & imperfecta fuerit, peccatum erit tantum veniale. Valentia alius *reolaris 22. disp. 6. quæst. 7. punct. 3. post medium,* vbi de iudicio, pag. 1394.